

Señales de lluvia

Kim Stanley Robinson

Editorial Minotauro. Barcelona, 2005

Joandomènec Ros | jros@ub.edu

Catedràtic d'Ecologia de la UB i president de la Universitat Catalana d'Estiu

De ciència-ficció n'hi ha de moltes menes i m'agraden gairebé totes: la clàssica, la dura, la psicològica... l'única condició que hi poso és que es basi en la ciència. Ha de combinar adientment un substrat científic

creïble amb un argument que pot ser tan vell com el de l'Odissea o Els viatges de Gulliver. Ha de ser un vehicle per assolir quelcom més que l'entreteniment del lector, l'ha d'interessar per la ciència, fer-lo pensar.

L'autor de ciència-ficció ha de ser molt curós amb la base científica però en contrapartida, no ha d'estar lligat per les restriccions que emmanillen els creadors d'altres gèneres. Les convencions socials, els clixés, els estereotips, les limitacions físiques i biològiques poden ser bandejats –la qual cosa no vol dir que sempre ho siguin–, igual que ho són els límits d'espai i temps. La ciència-ficció ens permet donar resposta a preguntes tals com, per exemple, com seria la vida si es fessin els pronòstics del canvi climàtic? Això és el que ha fet Kim Stanley Robinson en la trilogia *Forty Signs of Rain* [*Señales de lluvia*] (2004), *Fifty Degrees Below* (2005) i, friso per llegir el darrer, *Sixty Days and Counting* (2007).

Robinson no és un estrany per a mi; li he llegit una colla de novel·les, de les que en recomanaria la saga sobre la

colonització del planeta vermell –*Red Mars* (1992), *Green Mars* (1994), *Blue Mars* (1996)– i *Antarctica* (1997), una intriga política ambientada en el continent blanc i que vaig llegir just després d'una estada en aquells paisatges de gel. Les aventures fantàstiques es barregen amb plantejaments polítics i solucions enginyoses als reptes plantejats, al temps que es fa un retrat molt acurat de la geologia, la física, la química i la biologia d'aquests móns molt –Mart– o relativament aliens –l'Antàrtida–.

Allò que tenen d'interessant *Forty...* i *Fifty...* (i sembla que *Sixty...*) no són tant els canvis que patirà el clima, que poc o molt el lector mitjanament informat ja n'ha sentit a parlar, sinó els efectes d'aquests canvis sobre la vida quotidiana, l'economia, la política, que són aspectes que solem defugir per fixar-nos només en els ambientals. Robinson demostra estar molt més ben informat que els polítics –d'aquí i d'arreu– a l'hora de plantejar com un trasbalsament del clima –més fred en unes regions, més calor en unes altres; més o menys pluja; canvis en els corrents oceanogràfics i les seves conseqüències en la pesca, en els fenòmens meteorològics, en l'amortiment del clima...– afectarà –ja ho està fent– dinàmiques socials que donem per immutables però són molt més dependents de l'entorn del que ens podríem imaginar.

A *Forty Signs of Rain*, després d'un estiu mot càlid que genera tempestes en tota la costa oriental dels EUA, el

Stanley Robinson s'endinsa a través de la ciència-ficció en els efectes del canvi climàtic sobre la vida quotidiana, l'economia i la política, conseqüències que solem obviar enfront les ambientals

Potomac es desborda, Washington DC s'inunda i barris sencers són arrasats. A *Fifty Degrees Below* la tardor i l'hivern següents són molt més freds del que és usual i la vida urbana esdevé un caos. Però aquest és el teló de fons; el més important és la vida dels protagonistes, tots ells poc o molt relacionats amb la ciència, i la manera com intenten entendre què ha passat i, sobretot, com es pot invertir la tendència, la qual cosa té un paral·lel innegable amb la situació actual.

En la trama els problemes ambientals són tan greus que la National Science Foundation, la principal agència subvencionadora de projectes de recerca als EUA –i altres agències de recerca sectorials: de medicina, de l'espai...– plantegen per primer cop casos concrets per investigar; és com les «àrees prioritàries» dels plans de recerca d'alguns països –com és el cas de l'Estat espanyol–, però més concrets i específics. L'actitud passiva de les agències avaluadores –dir si allò que volen fer els científics és interessant o no– passa a ser activa: volen que investiguin sobre aquesta munió de problemes concrets i crítics i donen carta blanca per fer-ho.

Més aspectes interessants: un polític *rara avis*; un senador que vol ser president i que està preocupat pels problemes ambientals endega projectes internacionals per combatre'ls. Hi ha refugiats ambientals: habitants d'unes illes de l'Índic envaïdes per l'oceà i que intenten refer la

seva vida als EUA. També destaca un intent de capgirar una de les causes de les catàstrofes –el canvi dels corrents marins atlàntics per l'entrada sobtada d'aigua dolça procedent del desglaç de Groenlàndia– mitjançant l'abocament de bilions de tones de sal transportades per una nombrosa flota de petrolers reconvertits. Aquesta és una de les idees sorgides d'un *brainstorming* d'urgència en el que teories agosarades però versemblants es posen en marxa perquè no resta cap altra sortida.

I tot això mentre els protagonistes, gairebé tots ells científics, assessors de polítics o gestors de la recerca, porten una vida «normal» –que els trasbalsos climàtics els permeten–, ben allunyada de la dels herois de ciència-ficció més usuals. Pels problemes ambientals que planteja, per la manera com es cerquen les solucions, per la trama ben interessant que constitueix un esquelet sobre el qual es podria bastir una novel·la sense adjectius; i en especial, per la manera lògica d'afrontar la situació ambiental catastròfica, ben allunyada d'allò que, cada dia, ens informen els mitjans, aquesta trilogia és ben recomanable. |

